

Öster Malma 2006-10-24

Jordbruksdepartementet
103 33 STOCKHOLM

Jo 2005/520, 2147

Jo 2006/156, 512

Jakt och fiske samverkan (SOU 2005:116), Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen (SOU 2005:17) och Vem får jaga och fiska? Historia, folkrätt och miljö (SOU 2005:79) samt Samernas sedvanemarkar (SOU:14).

Svenska Jägareförbundet har i remiss den 6 mars 2006 beretts möjlighet inkomma med yttrande över rubricerade betänkanden. Förbundet begränsar sitt yttrande till att omfatta synpunkter på ”huvudbetänkandet” Rätt till jakt och fiske i lappmarkerna och på renbetesfjällen. Synpunkter på övriga betänkanden kommer endast att lämnas i den mån de enligt förbundets uppfattning påverkat överväganden och förslag i huvudbetänkandet.

Underlag till förbundets yttrande har inhämtats från Jägareförbundets lokala och regionala organisationer med verksamhet och erfarenheter av jakt och viltvårdarbete från olika delar av renskötselområdet och av olika former av renskötsel.

Sammanfattning

Enligt Jägareförbundets uppfattning kan inte Jakt- och fiskeutredningens förslag läggas till grund för ny lagstiftning. Detta då de slutsatser och konstateranden som görs i utredningen och som läggs till grund för förslagen i stor utsträckning måste anses som felaktiga eller i vart fall som synnerligen tveksamma.

Jägareförbundets kritik av utredningen kan sammanfattas enligt följande:

Utredaren

- har lagt ned ett omotiverat stort arbete på frågan om samebymedlems jakträtt är en ensamrätt. Frågan är uttömmande granskad och avgjord i Skattefjällsmålet.
- har inte gått igenom och analyserat det omfattande rättsliga och historiska material som varit föremål för domstolarnas prövning i Skattefjällsmålet. Åtskilliga svar har här kunnat erhållas i de rättsliga och historiska frågor utredaren haft att pröva.
- har inte på ett fullständigt sätt prövat samebymedlems jakträtt i förhållande till renskötselrätten och denna rätts karaktär av en personlig nyttjanderätt för samebymedlem och
- resonemanget kring ”fördelningen av jakträtten” har åtskilliga brister där den främsta är att han inte närmare undersökt hur den faktiska hävden såg ut vid tillkomsten av 1886 års lag. -en åtgärd som varit möjlig ”utan en mycket omfattande och långvarig juridisk och rättshistorisk granskning”.
- har analyserat samebymedlems rätt att upplåta jakträtt på ett bristfälligt sätt, där rättens speciella karaktär som personlig och att den ingår i renskötselrätten, inte beaktats. Upplåtelsefrågan är dessutom avgjord i Skattefjällsmålet.
- lägger inget förslag i inlösenfrågan. Bakgrunden synes enbart vara att sameintresset motsätter sig inlösen
- avstår, trots direktiven, från att närmare analysera en utvecklad modell av viltvårdsområden som förvaltningsform om särskild förvaltning bedöms nödvändig
- lägger förslag som innebär en kollektivisering och en omvandling av en personlig, icke upplåtelsebar nyttjanderätt till en kollektiv nyttjanderätt som kan upplåtas, och
- förslaget innebär en kraftig rättighetsförskjutning till förmån för en grupp rättighetsinnehavare med motsvarande begränsningar för andra, ett

- förslag som motverkar samverkan och samarbete mellan markägare, medlemmar i sameby, nyttjanderättshavare, jägare och andra som är verksamma i lappmarkerna och på renbetesfjällen i Jämtland, ett
- förslag som innebär betydande förmögenhetsöverföring från markägarna till de föreslagna tvångssammanslutningarna med betydande värdeminskning på markägarnas fastigheter som följd, ett
- förslag till tvångsförvaltning utan sedvanligt minoritetsskydd, samt ett
- förslag där kostnaderna för förvaltningsmodellen blir stora och engagemanget att delta i arbetet blir lågt samtidigt som någon effektiv förvaltning inte kan erhållas detta bl a beroende på de föreslagna tvångssammanslutningarnas storlek

Direktiven

Huvudpunkterna i direktiven enligt utredaren, är att ”så lång möjligt” klarlägga grunderna för och omfattningen av samebymedlemmars och markägares jakt- och fiskerätt samt att söka samförstånds lösningar och samarbetsmöjligheter mellan samebymedlemmar och markägare. Förbundet noterar att jägarna d v s de som utövar den jakt som tillkommer markägarna inte är omnämnda i direktiven. Dock omnämnes den samarbets- och samverkansform som är av största betydelse för jakten, viltvården och jägarna i de berörda länen nämligen viltvårdsområden. Enligt direktiven skall utredaren särskilt analysera vilka hinder som behöver undanröjas för att ”kronomarken ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen skall kunna omfattas av lagstiftningen om viltvårdsområden”. I denna del har den analys som gjorts av utredaren varit synnerligen knapphändig och bristfällig och de synpunkter som förbundet lämnat till utredaren, har inte beaktats i betänkandet.

Utredningsarbetet

Under arbetets gång har utredaren samrått med berörda verk och myndigheter, markägarnas, renägarnas, jägarnas och fiskarnas organisationer. Vad som förekommit vid dessa ”samråd” framgår endast i begränsad omfattning av betänkandet.

Utredaren har lagt ned ett betydande arbete på frågan om samebymedlems jakträtt på statens marker ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen i Jämtland är en ensamrätt. Denna fråga avgjordes uttryckligen i Skattefjällsmålet (NJA 1981:1) ett mål där samebyar och renskötare även från Väster- och Norrbotten engagerades. Sameparterna yrkade bl a att den jakt- och fiskerätt som tillkom dem som medlemmar i sameby var en ensamrätt. HD ogillade deras talan. Sameparterna var kärande i målet och det saknas varje antagande om annat än att det omstämda området var den del av renskötselområdet där samerna ansåg sig ha de största rättigheterna och det bästa bevisläget. Att de samiska rättigheterna skulle vara starkare eller mer omfattande i någon annan del av renskötselområdet ter sig mot den bakgrunden som osannolikt.

Enligt Jägareförbundets uppfattning är det en betydande brist i utredarens arbete att inte Skattefjällsmålet och det omfattande historiska och rättsliga utredningsmaterial som finns i detta mål blivit föremål för en fullständig analys. I betänkandet görs hänvisningar till målet kring utredarens slutsatser, endast i mycket begränsad omfattning.

Gällande rätt och utredarens analys

Utredaren anger att han i sitt arbete utgått från ”nu gällande lagstiftning” i den ”juridiska analys” som redovisas i betänkandet. Trots detta så citeras inte 25§ RNL vid denna analys utan utredaren anger i betänkandet att innebörden av 25§ RNL är att ”medlem i sameby har rätt att jaga” eller ”samebymedlemmars jakträtt” samt att ”samebymedlemmar har jakträtt”. När direkt hänvisning sker till 25§ RNL anger utredaren att lagen anger att ”samebymedlem har rätt att jaga”. Lagtexten citeras inte i något fall på ett korrekt sätt. Mot den bakgrunden citeras lagtexten i sin helhet här:

”Medlem i sameby **får** jaga och fiska på **utmark** inom de delar av byns betesområde som hör till renbetesfjällen eller lappmarkerna, **när renskötsel är tillåten** där.

Utredarens analys leder - med stöd av förutom lagstiftning och vid lämpliga tillfällen åberopande av urminnes hävd - fram till att 25§ RNL ger medlem i sameby en jakträtt som är likvärdig med den jakträtt som ingår i äganderätten och som tillkommer markägare. Enligt utredarens uppfattning är den rätt som tillkommer medlem i sameby en "fullvärdig jakträtt". Vad som avses med "fullvärdig" anges inte. Den enda oklarheten skulle enligt utredaren vara hur den rättigheten förhåller sig till markägarens jakträtt.

Jägareförbundets uppfattning om innebörden av gällande rätt.

Samebymedlems jakträtt är enligt Jägareförbundets uppfattning till sin natur en partiell nyttjanderätt av "sitt eget slag". HD har i sin allmänna motivering i Skattefjällsmålet konstaterat detta. "Sitt eget slag" innebär enligt HD bl a att den gäller utan avtal, obegränsad av tid eller särskild lag samt att den är en del av renskötselrätten – den ingår i denna rätt. Den rätt som tillkommer medlem i sameby är således en nyttjanderätt som ingår i eller som kan sägas utgöra en del av ett större rättighetskomplex – renskötselrätten. Det är således ingen självständig rätt. Förfoganderätten avseende samebymedlems jakträtt bestäms mot den bakgrunden naturligtvis av de regler som i detta sammanhang gäller för den överordnade renskötselrätten. Ett annat synsätt leder till märkliga konsekvenser bl a beträffande andra i renskötselrätten ingående birättigheter.

Renskötselrätt och de rättigheter som ingår i denna rätt får inte upplåtas eller överlåtas med undantag för i RNL särskilt angivna undantag. Lagen är här tydlig och logisk och Jägareförbundet vill även här hänvisa till HD:s uttalande i skattefjällsmålet att RNL uttömmande reglerar den samiska renskötselrätten. HD:s uttalande var motiverat eftersom sameparterna hävdade att det fanns rättigheter som gick utöver RNL

Utredarens slutsatser av den juridiska analysen

Att utredaren under åberopande av att utredningen grundas på gällande rätt kan konstatera att samebymedlems rätt är en ”fullvärdig” och en likvärdig jakträtt med den rätt som fotas på markägarens äganderätt ter sig märkligt. Redan ordalydelsen i 25§ och 31§ RNL jmf. med 10§ Jaktlagen framgår att samebymedlems jakträtt inte är likvärdig med den rätt som tillkommer en markägare. Som fastslagits av HD är renskötselrätten, vari samebymedlems jakträtt ingår, en nyttjanderätt. Denna jakträtt är knuten till person och inte fastighet, den är begränsad i tid och den får inte upplåtas. Av 10§ Jaktlagen framgår att markägaren är innehavare av jakträtten.

Med utgångspunkt från att samebymedlems jakträtt är en ”fullvärdig” jakträtt återstår enligt utredaren endast att fastställa hur jakträtten ”är fördelad mellan” markägarna och samebymedlemmarna. För att göra den bedömningen anser utredaren att marken måste delas i tre kategorier. Den av utredaren föreslagna uppdelningen skapar snarare en förvirring än att vara klagörande för den fortsatta analysen. Den valda modellen leder till att samebymedlems rätt skulle vara beroende på var markerna finns och till vem som är ägare av marken. Något stöd för detta synsätt kan inte återfinnas i 25§ RNL eller de regler i övrigt som reglerar samebymedlems jakträtt.

Enligt Jägareförbundets uppfattning är det den samiska hävd som förelåg vid tillkomsten av 1886 års lag som är bestämmande för innehållet i samebymedlems jakträtt. Detta framgår av lagens förarbeten, en omständighet som åberopades av staten vid ett flertal tillfällen i Skattefjällsmålet och som torde haft stor betydelse för utgången i målet.

Fördelningen av jakträtten

Utredarens resonemang tyder mest på att han inte funnit något rättsligt eller annat stöd för den fördelning han kommer att föreslå. Den som inte accepterar hans förslag

upplyses emellertid om att riksdagen med stöd av sin lagstiftningsmakt ”kan bestämma vad som skall gälla framöver även om detta innebär en ändring i förhållande till vad som gällt tidigare”. Utgångspunkten för utredarens förslag är således inte gällande rätt, trots att detta upprepas på ett flertal ställen i betänkandet. Jägareförbundet uppfattar utredarens förslag i denna del som en kraftig och omotiverad rättsförskjutning - en utvidgning av renskötselrätten med motsvarande inskränkningar och begränsningar för andra som är verksamma inom renskötselns åretruntmarker.

Vid ”fördelningen” av jakträtten måste enligt Jägareförbundets uppfattning hänsyn tas till skillnaden mellan den rätt som tillkommer medlem i sameby och den jakträtt som markägaren innehar. Samebymedlems jakträtt är en personlig nyttjanderätt och dess omfattning bestäms av de fysiska möjligheterna för medlemmen att utöva den. Utredaren har således fel när han i betänkandet anger att samebymedlemmarnas jakträtt är lika stor eller lika liten oberoende av hur många medlemmar en sameby har. Markägaren är innehavare av jakträtten och ansvarar för allt nyttjande av sin fastighet. Han är inte personligt bunden till detta nyttjande. Detta är en väsentlig skillnad som, på ett avgörande sätt, borde ha påverkat utredarens förslag till fördelning.

Utredarens synsätt bygger såvitt Jägareförbundet kan förstå på två omständigheter. Den ena är att samebymedlems rätt är likvärdig med markägarens och den andra att rätten inte är knuten till person. Detta trots att ordalydelsen i 25§ RNL anger att den är knuten till person.

Något sakligt stöd för förslaget till fördelning lämnas inte i betänkandet. Det tycks mera vara fotat på att några sakkunniga ansett att samebymedlems jakträtt är en

ensamrätt samtidig som andra ansett att så inte är fallet. Detta tycks vara grunden för den 50% - delning som föreslås ovan odlingsgränsen. Jägarförbundet kan också konstatera att reaktionen på förslaget från samtliga berörda inom renskötselområdet, utom från samebyarna, varit mycket negativ.

Utredarens redovisning av fördelning av älgar pekar på, att på statens marker ovan odlingsgränsen har ca 50% av tilldelade älgar tillfallit "samebyarna". Troligtvis avser utredaren här enskilda samer eller jaktlag organiserade av samebymedlemmar och inte samebyarna. Enligt Jägareförbundet kan dessa siffror inte läggas till grund för fördelningen av jakträtten. De är snarare ett uttryck för länsstyrelsernas positiva särbehandling av samebymedlemmar. En förekommande särbehandling som också särskilt omnämnes av HD i Skattefjällsmålet.

Accepteras utredarens syn på den rätt som tillkommer medlem i sameby d v s att rätten är likvärdig med markägarens och att den inte är personlig bör andelarna fastställas med utgångspunkt från den hävd som förelåg vid tillkomsten av 1886 års lag. Av förarbetena framgår att lagen kodifierade det rättsläge och den hävd som fanns vid denna tidpunkt. Andelarna skall enligt Jägareförbundets uppfattning bestämmas med utgångspunkt för hur jakten hävdades och renskötelsen bedrevs vid denna tidpunkt. Det handlar inte om någon förhistorisk tid utan om en tid då åtskilliga förhållanden i renskötselområdet dokumenterades. Kunskapen om hur renskötelsen bedrevs och hur markerna nyttjades är god. Här kan hänvisas till bl a den folklivsforskning som bedrivits av läns museerna i de berörda länen.

Trots de uttalanden som finns i nyssnämnda förarbeten, vars betydelse särskilt betonas av HD i Skattefjällsmålet, har utredaren endast översiktligt berört dessa frågor. Detta är en så betydande brist i utredarens arbete att den i sig utgör grund för att utredarens förslag inte kan läggas till grund för lagstiftning.

Enligt Jägareförbundets uppfattning, som stöds av bl a den nyssnämnda folklivsforskningen, utövades i allt väsentligt jakten i fjällområdet av de fastboende. Dessa härledde sin jakträtt från markägaren. De renskötande samerna lämnade området i oktober och återvände inte förrän i april. Hela den egentliga jaktsäsongen befann sig de renskötande samerna på flyttning eller på sina vinterbetesmarker. För Jägareförbundets medlemmar i fjällområdet med kunskap om de faktiska förhållandena, ter sig utredarens förslag till fördelning av jakträtt ovan odlingsgränsen som synnerligen märklig. Grunden för förslaget till fördelning måste var politisk och inte fotad på rättsliga överväganden.

Av vad ovan anförts framgår att enligt Jägareförbundets uppfattning måste omfattning och innehåll i samebymedlems jakträtt bestämmas med utgångspunkt från hur rätten hävdades vid tillkomsten av 1886 års lag. Hithörande frågor måste bli föremål för fortsatt utredning. Vidare med hänvisning till ovanstående så är det enligt Jägareförbundet helt orimligt att samebymedlems jakträtt ovan odlingsgränsen skulle kunna uppgå till av utredaren angivna 50%.

Samebymedlemmars rätt att upplåta sin jakträtt

Utredaren föreslår att upplåtelseförbudet tas bort. Motivet anges vara att förbudet är otidsenligt och det hänvisas i detta fall till en lösryckt mening i förarbetena till 1886 års lag vari anges att samebymedlemmarna inte skulle vara kapabla att hantera upplåtelseerna.

Samebymedlemmarnas rätt att jaga, är en del av, ingår i renskötselrätten. Det är således som tidigare angetts, inte en självständig rätt. Renskötselrätten är en nyttjanderätt av "ett särskilt slag" och den får inte överlåtas eller upplåtas. Den är skyddad mot utmätning och kan inte pantsättas. Den kan vidare inte förverkas, hävas

eller sägas upp oavsett hur medlem i sameby sköter eller missköter nyttjandet av i detta fall jakten. Att en sådan rätt till annans fastighet skulle få upplåtas kan inte vara rimligt eller skäligt. Upplåtelseförbudet är bl a mot den bakgrunden väl motiverat.

Huvudregeln för nyttjanderätter i allmänhet är att de inte utan upplåtarens medgivande eller uttryckligt stadgande i lag, får överlåtas eller upplåtas. Det sakliga skäl som angavs i förarbetena till 1886 års lag var att den jakträtt som tillerkändes medlem i sameby inte fick upplåtas eftersom en sådan upplåtelse kunde vara till men för andra samer med samma rätt. Ett naturligt synsätt eftersom rätten inte var exklusiv – även andra medlemmar i sameby hade ju rätt att jaga. Ett annat argument som här framfördes var att staten avsatt marken för renskötsel och inte för något annat ändamål.

HD hade att ta ställning till upplåtelsefrågan i Skattefjällsmålet. Sameparterna hävdade att upplåtelseförbudet innebar en diskriminering av samerna som folkgrupp och att de stred mot 2 kap 15§ regeringsformen varför det inte skulle få tillämpas. Här bör observeras att sameparterna inte gjorde gällande att renskötselrätten var jakträtten ingår omfattade en rätt att upplåta. Någon fastighetsrättslig argumentation framfördes inte. HD fann att RNL:s upplåtelse regler inte stod i strid med diskrimineringsreglerna i regeringsformen. Slutsatsen var att RNL uttömmande reglerar omfattning och innehåll i renskötselrätten således också rätten att upplåta.

Utredarens förslag innebär en kraftig utvidgning av renskötselrätten med inskränkningar i och bristande översikt för markägaren över hur hans fastighet utnyttjas. Förslaget strider mot de principer som enligt svensk rätt gäller för nyttjanderätter. Om rätten till jakt får upplåtas så ställs naturligtvis frågan varför får då inte rätten till husbehovsvirke, slöjdvirke, virke till familjebostad eller rätten till renbete upplåtas? Alla dessa rättigheter ingår i renskötselrätten och är till sin natur nyttjanderätter av samma slag som jakträtten. Något svar på den frågan lämnas inte av utredaren.

Enligt Jägareförbundets uppfattning bör upplåtelseförbudet kvarstå.

Inlösen av samisk jakträtt

Möjligheterna till inlösen av den samiska jakträtten bör enligt Jägareförbundet mening bli föremål för fortsatt utredning. De markägare som önskar att staten löser in den samiska jakträtten bör beredas sådan möjlighet.

Gemensam förvaltning av jakten

Jägareförbundet delar utredarens uppfattning att den ”juridiska analysen” måste kompletteras med ett skälighetsresonemang. Han hänvisar därvid bl a till folkrättsforskaren Gudmundur Alfredsson som i SOU 2005:79 anger att demokratiska och demografiska realiteter även kräver skälighet från samernas sida samt att det krävs ett skickligt ledarskap från politikernas sida om lösningar skall nås. Jägareförbundet instämmer här i Alfredssons uttalanden.

Utredaren avfärdar utan någon närmare utredning möjligheterna för en utvecklad viltvårdsområdeslagstiftning att lösa frågorna om gemensam förvaltning av jakten. Detta är en avsevärd brist i utredningen och innebär en betydande avvikelse från direktiven där det uttryckligen anges att utredaren skall analysera vilka hinder som bör undanröjas för att viltvårdsområden även skall kunna omfatta statens marker ovan odlingsgränsen. Utredaren har inte till någon del analyserat ”vilka hinder som bör undanröjas”. Enligt Jägareförbundets uppfattning finns goda möjligheter till att dessa marker med en anpassad lagstiftning kan ingå i viltvårdsområde. Frågan bör bli föremål för fortsatt utredning.

Sedan utredaren utan egentlig analys avfärdat viltvårdsområde som samverkansform konstaterar han att ”i lappmarkerna och på renbetesfjällen råder så speciella förhållanden att en organiserad och tvingande samverkan framstår som enda möjliga vägen”. Jägareförbundet delar inte denna bedömning. Förhållandena är speciella men

inte på ett sådant sätt att de inte skulle kunna hanteras t ex inom ramen för en utvecklade lagstiftning om viltvårdsområden.

Utredaren föreslår en tvingande samverkansform utan varje inslag av demokrati och av det minoritetsskydd som bedömts nödvändig i all övrig ”tvångslagstiftning” gällande fastighet som återfinns i svensk rätt. Förslaget innehåller drag av de tvångslag-stiftningar på fastighetsrättens område som genomfördes under början av 1970-talet och som nu utmönstrats ur rättssystemet eller blivit helt obsoleta.

Utredarens förslag innebär att gigantiska, översiktliga tvångssammanslutningar skapas vilket torde innebära betydande kostnader, bristande engagemang från berörda, ineffektivitet i förvaltning och administration med åtföljande svårigheter till samarbete inom områdena. Förslaget innebär en betydande rådighets- och förmögenhetsöverföring från markägarna. Förmögenhetsöverföringen kommer till stor del att konsumeras för att täcka förvaltnings- och administrationskostnaderna i de föreslagna tvångssammanslutningarna. Förslaget innebär att den personliga rätt till jakt som tillkommer medlem i sameby kollektiviseras och förändras till sitt innehåll. Någon rättslig grund för denna förändring kan enligt Jägareförbundet uppfattning inte återfinnas i betänkandet eller i gällande rätt.

Samverkansområde och samverkansföreningar.

De tvångssammanslutningar som utredaren föreslår skall benämnas samverkansområde och de skall förvaltas av samverkansföreningar. Det torde vara uppenbart att samverkan svårligen kan skapas genom tvång. Detta särskilt om tvånget grundar sig på principer som de berörda inte kan acceptera och som av dem betraktas som helt felaktiga. Enligt direktiven skulle utredaren överväga vilka åtgärder som kan behöva vidtas för att samarbetet om jakten mellan markägare, samebymedlemmar och

nyttjanderättshavare skall kunna förbättras. Det är enligt Jägareförbundet uppenbart att utredarens förslag avsevärt kommer att försvåra ett sådant samarbete samt att etablerade samarbeten riskerar att upphöra.

Jägareförbundet är inte främmande för att de jakträttsliga förhållandena i lappmarkerna och på renbetesfjällen i Jämtland kan kräva en särskild reglering och förvaltning. Den föreslagna modellen leder emellertid till ett otillbörligt gynnande av en intressentgrupp – samebymedlemmarna – på bekostnad av alla andra grupper inom renskötselområdet. Såvitt Jägareförbundet kunnat finna saknas både sakliga och rättsliga motiv för den rättighetsförskjutning som förslaget innebär. Ur direktiven kan inte heller utläsas att regeringen önskar den ordning som föreslås av utredaren.

Vad skulle ett genomförande av utredarens förslag innebära.

Jägareförbundet vill här peka på några konsekvenser av utredarens förslag.

Vid de sammankomster, hearings, stormöten som avhållits i anledning av utredarens förslag med deltagande från kommuner, markägare, jägare och övriga ortsbor har samstämmigt uttalats att utredningens förslag är så dåligt underbyggda och medför sådana negativa konsekvenser att förslagen inte kan läggas till grund för lagstiftning. Jägareförbundet ansluter sig till denna uppfattning.

För marken ovan odlingsgränsen innebär förslaget enligt de berörda grupperna att samebymedlemmarna via tvångssammanslutningarna i realiteten kommer att ha monopol på att styra och besluta om jakten både på privat mark och på statens mark. Enligt Jägareförbundet uppfattning är det ingen orimlighet att effekten av ett genomförande av förslaget blir detta. Om så blir fallet är naturligtvis ortsbefolkningens och andras rätt till jakt synnerligen hotad. Detta då samebymedlemmarna

redan i dag aktivt arbetar med – via processer och via länsstyrelserna - att begränsa ortsbornas och andra gruppers möjligheter till älgjakt. Åtskilliga exempel finns på detta. Det som upplevs som synnerligen otillbörligt är att samebyarna aktivt arbetar mot den förnyring av ortsbojaktlagen som är önskvärd bl a för att bibehålla bosättningen i inlandet.

Utredaren hävdar att den sk fjälljaksreformen inte hotas av hans förslag eftersom det inte spelar någon roll vem som förvaltar jakten på statens mark ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen. Jägareförbundet kan inte ansluta sig till denna bedömning. Allt sedan reformen genomfördes har medlemmar i samebyarna aktivt både fysiskt och genom andra åtgärder försökt stoppa och begränsa jägarnas möjligheter att jaga med stöd av reformen. Ett ökat inflytande för sameby-medlemmarna kommer att motsvaras av minst samma begränsning av fjälljaksreformen. I realiteten kommer reformen som sådan att hotas detta eftersom samerna anser att de har en exklusiv ensamrätt till jakten på i vart fall den statliga marken ovan odlingsgränsen och på renbetesfjällen i Jämtland.

För de privata markägarna innebär utredarens förslag att man i stort tappat allt inflytande över jakten på den ägda fastigheten – således både det ekonomiska utbytet och förfoganderätten i övrigt. Det kan enligt Jägareförbundets uppfattning ifrågasättas om den på äganderätten fotade jakträtten på sätt anges i förslaget skall vika och i vart fall ovan odlingsgränsen styrs av en möjlig samemajoritet i tvångssammanslutningens styrelse. Anledning finns till antagande att denna fråga om förslaget genomförs kommer att prövas rättsligt både av svensk domstol och i internationell sådan.

I lappmarkerna mellan odlingsgränsen och lappmarksgränsen innebär förslaget bl a att bara i Norrbotten måste 55 viltvårdsområden och 90 andra sammanslutningar av markägare och jägare upplösas. En fungerande och i huvudsak frivillig samverkan skall om förslaget genomförs ersättas med nya tvångssammanslutningar omfattande stora och överblickbara områden. Sammanslutningar med krav på omfattande allmän och ekonomisk administration och vars rättsenlighet ifrågasätts av alla parter utom möjligen av medlem i sameby. Som tidigare nämnts är förslaget inte ägnat att lösa de frågor som anges i direktiven.

Avslutande synpunkter.

Avslutningsvis konstaterar Jägareförbundet att utredarens förslag har sådana brister att de i föreliggande skick inte kan läggas till grund för lagstiftning. Åtskilliga frågeställningar kräver fortsatt utredning och analys.

Jägareförbundet är medvetet om att utredningsuppdraget varit både komplicerat och omfattande. Den största bristen i utredningen är emellertid att utredaren inte klargjort skillnaden mellan den personliga, icke upplåtelsebara jakträtt ingående i renskötselrätten som tillkommer samebymedlem och den jakträtt som markägaren innehar. Denna fråga styr relationen mellan de båda rättigheterna och påverkar utformningen av den eller de förvaltningsformer som kan erfordras för olika delar av lappmarkerna och renbetesfjällen.

Svenska Jägareförbundet

Owe Wiktorin

Christer Sundqvist